

TEATRUL NAȚIONAL „I. L. CARAGIALE”

SERINGA

de Tudor Arghezi

După îndelungate tăgădări, după repetiții întrerupte și reluate, *Seringa* lui Arghezi, înscrisă încă în repertoriul stagiunii trecute, a văzut în sfârșit lumina rampei. Tot e bine. Rău e însă că s-a născut un spectacol obosit încă înainte de a fi fost conceput, un spectacol așa-zis „curat” în liniile lui mari, dar în fond de o perfectă medio-critate. Se vede cât de colo că treaba a fost atît de tare făcută fără elan, fără convingere, parcă din obligație, încît te întrebi dacă nu e mai normal ca, atunci cînd nu crezi într-o piesă, să nu te apuci de lucru!

Seringa nu face desigur parte dintre marile opere ale lui Tudor Arghezi. Dar își are locul alături de o întregă serie de lucrări care au îmbogățit dramaturgia satirică postcaragialeană. Viabilitatea ei stă nu atît în ceea ce s-a numit drama intelectualului silit să-și abandoneze onestitatea într-o societate coruptă, cit în forța pamfletară cu care Arghezi a creat o galerie de tipuri (în piesă, din lumea medicilor, dar valabilă dincolo de această profesiune), impostori, lipsiți de orice scrupule, puși doar pe parvenire și gata să se sfîșie la nevoie unul pe altul. O atare galerie e demnă de pana lui Arghezi, datorită ei (în speță, întregul act II) piesa merită să figureze în repertoriul primei noastre scene și să fie realizată cu cei mai buni actori. Ce s-a întîmplat însă în spectacolul Teatrului Național? Tocmai această galerie de tipuri a fost incredințată (cu excepția lui Costache Antoniu și Mihai Fotino) unor actori (Alfred Demetriu, Emil Liptac, Virgil Popovici, Marin Negrea, Al. Hasnaș) care n-au reușit să-și portretizeze personajele, iar regia (Moni Ghelester) n-a aprofundat — mai ales în actul al II-lea — relațiile dintre ele, estompînd nuanțele caracterologice disecate cu atîta virulență de condeiul polemic al autorului. În general expozitivă, piesa ia în acest act o turnură dramatică foarte bine condusă. Solid axat pe două momente-cheie: cel al preluării consultului de către doctorul Pop și cel al retragerii profesorului Știubei pentru a reveni cu „magistră” demascați de tînarul medic, textul capătă o dinamică scenică remarcabilă. Din păcate, tocmai această dinamică n-a fost urmărită, actul desfășurîndu-se plat și monoton, cu toată vehemența și pasiunea autentică ale lui Gh. Cozorici. Există aci un teren prielnic pentru a se realiza un joc de echipă, în care șarlatanii încolțiți să dezvăluie, fiecare pe profilul său propriu, panica, josnicia morală, pînda reciprocă, tendința de a se trăda reciproc, într-un cuvînt tot ce se ascunde sub morga „somităților”. Dar, pentru a se obține acest joc de echipă, era necesar să se definească mai întii varietatea caracterelor, să se sublinieze mobilurile personale. Astfel, diferențiate lăuntric, și nu doar cînd și cînd prin ticuri exterioare, s-ar fi compus tabloul atît de viu, de autentic și de convingător zugrăvit de Arghezi.

Se ridică aci o problemă care depășește spectacolul *Seringa* și cred că e locul să insistăm puțin asupra ei: aceea a nobilului meșteșug actoricesc de a face din roluri mici, creații de neuitat. Arta compoziției nu e numai apanajul rolurilor ample. E o artă care — de ce n-am recunoaște-o? — s-a cam pierdut. Cu rare excepții, în cele mai multe dintre spectacolele noastre, asemenea roluri se încredințează unor actori mai slabi și chiar cînd — sub deviza promovării tineretului — se distribuie interpreți talentați, aceștia le joacă de mîntuială, vișînd marile roluri (ceea ce în sine nu e deloc condamabil). Lipsa unui repertoriu permanent, neurmărirea sistematică a dezvoltării actorilor talentați, nedistribuirea lor *la timp* în *roluri-școală* pe care un interpret nu se poate să nu le joace și să nu le păstreze în repertoriul său propriu, nealternarea unor asemenea roluri cu așa-zisele roluri mici duc la lipsa disciplinei interioare a acto-

◀ Costache Antoniu (Dr. Drîngă)

Scenă din spectacol ▶

rului și a ansamblului, fără de care nivelul spectacolelor nu poate fi asigurat. Un teatru care nu cultivă această disciplină consecvent, de-a lungul nu al anilor ci al generațiilor, își pierde și vedetele (în cel mai bun înțeles al cuvîntului) și implicit posibilitatea de a dispune de un *ansamblu de vedete*, adică de o echipă omogenă, de înalt nivel artistic, aptă să asigure oricînd, oricărui spectacol, calitate artistică.

Mă gîndeam la toate acestea prin contrast, urmărindu-l pe Costache Antoniu în rolul infim al doctorului Drîngă. Cît de elocventă mi s-a părut apariția sa în sprijinul celor afirmate mai sus! Antoniu face parte dintre actorii care au cultivat acest mod de a face teatru, această disciplină generatoare de mari cariere artistice. El a adus în scenă odată cu micul său rol un portret plin de viață și de culoare care, prin toate mișcările, gesturile, intonațiile, privirile, dezvăluie întreaga *biografie* a impostorului laș și incompetent, poltron și senil. Mica bijuterie actricească realizată de Antoniu, de la prima sa intrare în scenă (tîrșitul picioarelor, modul de a se așeza, de a nu ști cum să dispară pentru a fugi de răspundere) pînă la irezistibila scenă a termometrului, este rezultatul unei vaste experiențe a artei de a compune. Creația lui Costache Antoniu mi-a rămas în minte ca și o simplă trecere prin scenă a lui Nottara, acum vreo treizeci de ani, tot într-o piesă cu doctori, *Medicul în dilemă* de Bernard Shaw. Numai că, atunci și acolo, Nottara era înconjurat de cei mai mari actori ai Teatrului Național. De ce nu s-ar putea asigura și acum o asemenea distribuție?

Concludent nu numai pentru spectacol, ci și pentru dezvoltarea sa proprie, mi s-a părut jocul lui Gh. Cozorici în rolul doctorului Pop. În ultimii ani, Cozorici s-a impus — după o perioadă cam lungă de la strălucitul său *Hamlet* — ca unul din cei

mai formați actori ai generației sale. Calităților native li s-a adăugat o muncă profesională tenace, care l-a dus la binuință cu Ștefăniță din *Vișorul* lui Delavrancea, apoi la succesul din *Domni Glembay* și la acela din *Seringa*. Talentul i s-a maturizat, e stăpîn pe scenă, se mișcă dezinvolt, dicțiunea e bine lucrată. Cozorici are tot ce-i trebuie pentru a aborda roluri de răspundere ale marelui repertoriu. Ce ar fi dacă ar relua acum *Hamlet*-ul primei sale tinereți? Și dacă exemplul său ar fi urmat și de alți tineri actori ai Teatrului Național?

Aș vrea să mai notez, pe marginea *Seringii*, cu cită plăcere îl văd întotdeauna pe Mihai Fotino, acest atît de original actor al nostru, dar și cît de tare regret că uneori — ca în cazul doctorului Rozeanu — se mulțumește cu creionări exterioare și cu un abuz de gaguri de succes prea facil pentru un asemenea talent.

Și o nedumerire: de ce Cosma Brașoveanu e distribuit în rolul unui servitor și nu într-unul din tipurile galeriei de care vorbeam mai sus? Dacă această galerie ar fi fost acoperită artisticeste, nimic de obiectat. Dar așa?!

În restul distribuției, mult prea firav Traian Stănescu, inexplicabil de indiferent față de rol C. Diplan, deși ambii sînt tineri talentați și capabili. Familia Robert a trăit — atît cît permite textul — prin hazul contagios al Silviei Dumitrescu, prin măsura lui Marcel Enescu și spectaculoasele apariții ale Mizurei Argezi.

Deci, și cu prilejul *Seringii*: cele mai bune distribuții pieselor românești. Cea mai mare atenție dezvoltării actorilor (tineri, în special) pe drumul grelei și subtilei arte a compoziției.